

Практичне заняття № 10

Тема: Сторітелінг – технологія неформального навчання

Мета:

- ознайомити з терміном «сторітелінг», розкрити особливості використання стратегії критичного мислення на уроках мови та читання в початкових класах, навчити на практиці створювати власні історії, оповідання за опорними картками на задану тему, формувати вміння стисло і послідовно висловлювати думку, навчитися розробляти фрагменти уроків з використанням технології сторітелінг;
- розвивати уяву, фантазію та креативність, зв'язне мовлення, емпатію;
- виховувати доброзичливе ставлення до людей, вміння довіряти, співпереживати іншим.

Питання для обговорення:

1. Історія виникнення технології сторітелінгу.
2. Сторітелінг як сюрпризний момент.
3. Види педагогічного сторітелінгу.
4. Поради щодо організації роботи.
5. Правила сторітелінгу.
6. Основні структурні компоненти сторітелінгу.
7. Переваги сторітелінгу в роботі з дітьми на уроках української мови та літератури.

Література

1. Вебінар «Storytelling – ефективний метод розвитку комунікативної компетентності сучасних учнів» <https://naurok.com.ua/webinar/storytelling-efektivniy-metod-rozvitku-komunikativno-kompetentnosti-suchasnih-uchniv>;
2. Всі крапки над "І"сторією. Сторітелінг для сценаристів, письменників та блогерів/ Сергій Гаврилов. – Київ: Пабулум, 2019. – 296с.
3. Корінько Л.М. Роль критичного мислення у формуванні учнівських компетенцій. / Л.М.Корінько - Х. : Вид. група "Основа", 2010.
4. Метод Storytelling: як зацікавити дітей, розповідаючи історії <https://naurok.com.ua/post/metod-storytelling-yak-zacikaviti-ditey-rozpovidayuchi-istori>
5. Повчальні казки для дітей <https://nochdobra.com/uk/rozpovid-pro-shkolu-yak-yizhachok-bul-boyavsya-jdi-do-shkoli/>
6. Сторітелінг та інтерактивна дошка <http://teach-hub.com/storitelinh-ta-interaktyvna-doshka-yak-rojednaty/>

Хід заняття

I. Інформаційна довідка.

Сторітеллінг (англ. Storytelling, «розповідання історій») – це мистецтвомово захоплюючої розповіді. Ця методика була розроблена та успішно випробувана на особистому досвіді Девідом Армстронгом, головою міжнародної компанії Armstrong International.

Сторітеллінг – технологія створення історії та передачі за її допомогою необхідної інформації з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сфери слухача.

У перекладі з англійської story означає історія, а telling – розповідати. Отже, сторітеллінг – це розповідь історій.

Мова – це складний психологічний процес, який неможливо оцінювати, розвивати окремо від мислення або сприймання. Розповідь історій – процес емоційний, захоплюючий, який добре запам'ятовується. Отже, сторітеллінг як вигадка казок, історій добре підходить для формування усного мовлення учнів.

Сторітеллінгом зацікавлені і педагоги, і психологи у всьому світі, оскільки пояснення матеріалу у формі розповіді історій розвиває в учнів уяву, логіку та підвищує рівень культурної освіти. Історії дозволяють розповісти про те, як приймаються рішення та будуються стосунки. Через обмін історіями, вибудовуючи емоційні зв'язки, учні та вчителі створюють правильні й більш якісні взаємостосунки.

Чому сторітеллінг можна використовувати на уроках в початковій школі?

1. Діти люблять слухати історії більше, ніж доповіді, описи чи визначення, тому що вони легше сприймаються (задіяна не лише раціональна сторона сприйняття інформації, а й образна).

Отже, реалізується принцип *доступності навчання*.

2. Історія впливає на почуття дитини, а це підвищує рівень концентрації уваги. Тому всі уважно

слухають навчальний матеріал, сприймають його, а потім з легкістю можуть відтворити. Правда теж у формі історії.

Отже, реалізуються *принципи міцності знань та емоційності навчання*.

3. Історія динамічна. Сучасні діти з кліповим мисленням краще сприйматимуть історію, ніж текст іншого виду.

4. В історії є герой, який змінюється. Ці зміни відбуваються в процесі боротьби, наполегливої праці, виконання складних завдань тощо. Молодші школярі вчаться тому, що можна подолати труднощі. А якщо діти ще будуть «включені» в історію... вони навчаться бути наполегливими.

Отже, реалізується *принцип активності й самостійності*.

5. Будь-яка історія для дітей розповідається із використанням малюнків, відео, презентацій. Отже, реалізується *принцип наочності*.

Види сторітеллінгу

- Культурний – розповідає про цінності, моральність та вірування;
- Соціальний – розповідь людей один про одного (можна розповідати дітям історії з життя відомих людей, що може стати для них прикладом для побудови свого життя).
- Міфи, легенди – вони відображають культуру й нагадують нам, чого в житті слід уникати аби бути щасливим.
- Jump story – всі люблять слухати історії про містичних істот, коли неочікуваний кінець змушує підстрибнути на стільці від страху. Такі історії допомагають подолати власні страхи.
- Сімейний – сімейні легенди зберігають історію наших пращурів. Ці історії передаються з покоління в покоління та мають повчальний характер.
- Дружній – ці історії об'єднують друзів, оскільки вони згадують про певний досвід, який вони пережили разом.
- Особистий – особисті історії розповідають про власний досвід та переживання. Це важливий вид сторітеллінга, оскільки подібні історії допомагають зрозуміти себе, і почати розвиватися.

Основні функції сторітеллінгу

- Мотиваційна. Це спосіб переконання учнів, який дає змогу надихнути їх на прояв ініціативи в навчальному процесі.
- Об'єднуюча. Історії є інструментом розвитку дружніх, колективних міжособистісних стосунків у класі, групі.
- Комунікативна. Історії здатні підвищити ефективність спілкування на різних рівнях.
- Інструмент впливу. Дозволяє не директивно впливати на учнів та формувати в них суспільно корисні переконання.
- Утилітарна. Один із найпростіших способів донести до інших зміст завдання або проекту.

Сучасне підростаюче покоління спілкується, переважно, у віртуальному світі. Тому реальне спілкування стає мистецтвом, якому потрібно навчати знову. Для цього чудово підходить метод «сторітеллінгу».

Сторітеллінг – це творча розповідь. На відміну від фактичної розповіді (переказу, опису по пам'яті), яка ґрунтується на роботі сприймання, пам'яті, відтворювальної уяви, в основі творчих розповідей лежить робота творчої уяви. Обов'язковими компонентами такої розповіді мають бути самостійно створені дитиною нові образи, ситуації, дії. При цьому учні використовують свій набутий досвід, знання, але по-новому комбінують їх.

Список можна продовжувати і продовжувати, як дитячі пісеньки без кінця, але ми на цьому зупинимося, тому що далі кожний з читачів спроможний продовжити його самостійно.

Як створити справжню історію для уроку?

Потрібно виконати 7 кроків:

1. Визначте тему і мету уроку, в залежності від цього подумайте, яка історія можлива на ньому.
2. Придумайте ряд подій, які трапляться (сюжет), та як вони висвітлять навчальний матеріал.
3. Визначтесь з героєм історії. Придумайте йому ім'я, зовнішність, звички, риси характеру, як він буде діяти в тих обставинах, що ви створили для нього.
4. Напишіть перший варіант історії.

Експозиція. Жив був _____.

Де? Коли? Скільки часу? З ким?

Зав'язка. Одного разу _____.

Що раптом трапилось? Приїхав друг, налетіла буря, впав стілець, прийшла звістка тощо.

Розвиток подій. _____.

Перерахуйте всі події, які будуть описані. Подумайте, які емоції мають у цей час відчувати слухачі. Напишіть, як змінювався герой впродовж історії.

Кульмінація. _____.

Напишіть, яка подія стала «вирішальною» для героя.

Розв'язка. _____.

Напишіть, чим все завершилося. Як змінився герой, що він зрозумів.

Висновок. _____.

Чому нас вчить ця історія? Мораль, теорія, визначення тощо.

5. Придумайте інтригу, пастку. Чим несподіванішим буде сюжетний поворот, тим краще.
6. Доберіть потрібні метафори (особливо для опису стану головного героя чи процесу, який описується). Запишіть оновлений варіант історії.
7. Прочитайте історію, внесіть остаточні правки. Якщо ви оцінюєте історію, як нецікаву, робіть ці

кроки стільки разів, скільки потрібно для «кристалізації» історії.

II. Практична частина .

1. Обговорення прикладів сторітелінгу на уроках української мови та літературного читання.

ДІЄСЛОВО

У прадавньому царстві під назвою "Граматики" жив собі був хлопчик-горобчик і звали його ДІЄСЛОВО. Був він не слухняний, не посидючий. Тільки він те і робив, що стрибав, пустував, співав пісеньки - дражнилки про всіх мешканців "Граматики".

Ось набридло це всім мешканцям і вирішили вони його вигнати з царства. Злякався хлопчик і почав плакати. Пообіцяв стати слухняним. Не пустувати, не образжати, не обманювати і писати НЕ з ДІЄСЛОВИМ завжди окремо.

Так і повелося і по сей день.

ПРО КОРИСТЬ РОЗДІЛОВИХ ЗНАКІВ

Чоловік загубив кому і почав боятися складних речень, шукав фрази, щоб простіші. За нескладними фразами прийшли нескладні думки.

Потім він загубив знак оклику і почав говорити тихо, рівно, з однією інтонацією. Його вже ніщо не бентежило, не радувало. Він до всього ставився без емоцій.

Потім він загубив знак запитання і перестав запитувати, жодні події не викликали в його цікавості, де б вони не відбувалися: в космосі, на землі чи навіть у власній квартирі.

Ще через кілька років він загубив двокрапку і перестав пояснювати людям свої вчинки.

Нарешті у нього залишилися одні лапки. Він не міг висловити жодної власної ідеї, весь час тільки когось цитував - так він зовсім розучився думати і дійшов до крапки.

Бережіть розділові знаки.

БУДОВА СЛОВА

Серед великого океану слів є цікава країна «Будова слова». І живуть у ній чудові жителі.

Серед квітучого саду стоїть знаменитий замок «Спільнокореневих слів». Слова ніколи не сваряться між собою, хоча можуть належати до різних частин мови і мати різні закінчення.

Отож, вони і живуть сім'ями. А у кожній сім'ї є свій корінь. Тому слова і на-зиваються спільнокореневими.

Кожне слово (якщо воно змінне) має право змінюватись. Такі слова мають основу і закінчення.

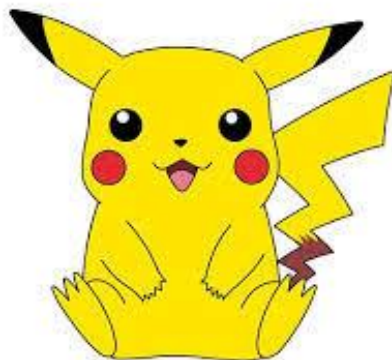
От закінчення і змінюється. А робить воно це для того, щоб жити у дружбі з словами з інших сімей. У слові є основа. Це та частина слова, що залишається без закінчення. А в основу входять корінь, префікс, суфікс. Корінь головніша частина, бо є у кожному слові. Префікс захищає корінь і стоїть перед ним. Суфікс захищає корінь і стоїть за ним.

Ось так і живуть слова у чудовому замку «Спільнокореневих слів», розв'язують свої проблеми, вивча-ють розбір слів за будовою, вчать добирати собі спільнокореневі слова.

2. Основні структурні компоненти сторітелінгу

Дайте можливість учню обрати героя.
«Оживить» героя разом! Оберіть, з ким
взаємодіятиме персонаж.

ЛАЙФХАК 1

ЛАЙФХАК 2

Оберіть місце події,
деталізуйте його. Флеш-карти
«Місце події»

Будинок у
селі.
Подвір'я.

Місто. Парк.

Школа. Клас.

Море.

ЛАЙФХАК 3

Запропонуйте цікаві
деталі історії, які
впливатимуть на сюжет.

Чарівна
скринька

Чарівна
паличка.

Книга
підказок.

Музей.

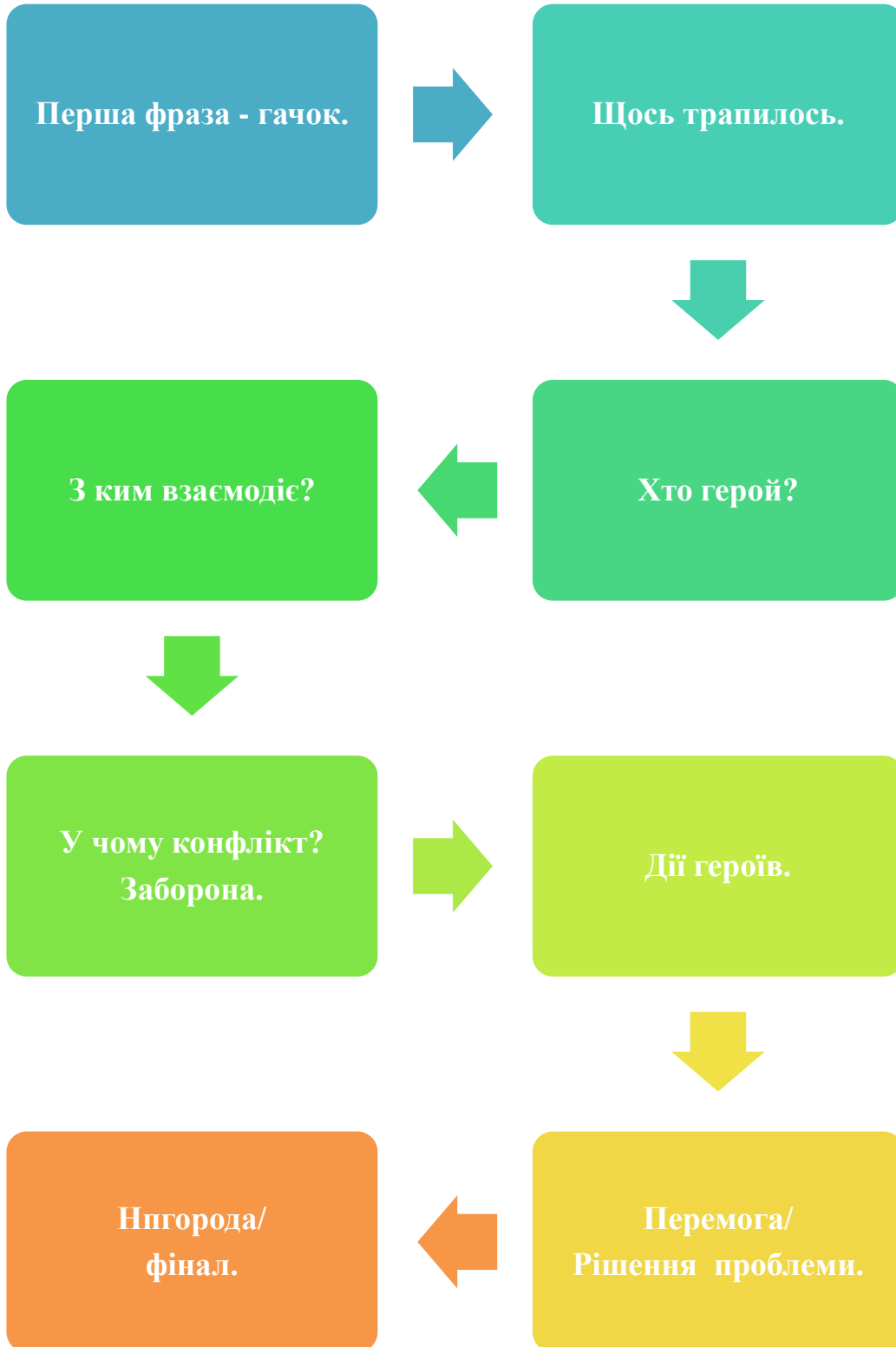

Таємничий ліс.

ЛАЙФХАК 4

Скористайтесь цеглинками підказками, створюючи історію.

ЛАЙФХАК 5

Візуалізуйте сюжет через кросен.

Перша фраза - гачок

Щось трапилось

З ким взаємодіє?

Перемога/
Рішення проблеми

Нагорода/
Фінал

У чому конфлікт?
Заборона.

Перемога/
Рішення проблеми

Дії героїв

Дії героїв

ЛАЙФХАК 6

Скористайтесь шаблоном-підказкою для конструювання історії.

Сюжет	Емоція	Підказка	Історія
Експозиція	Простота	З ким і де трапилася історія, хто є її автором	
Зав'язка	Незвичайність	Що надзвичайного і цікавого в цій історії?	
Розвиток дії	Підвищення емоційності	Стислий опис подій	
Кульмінація	Пік емоцій	Які емоції викликала історія?	
Розв'язка	Заспокоєння	Чому ця історія навчає?	

ЛАЙФХАК 7**Змістове наповнення історії.**

Сюжет	Емоція	Зміст	Історія
Експозиція	Простота	З ким і де трапилася історія, хто є її автором	Звичайний підліток
Зав'язка	Незвичайність	Що надзвичайного і цікавого в цій історії?	Розмова з батьками про бажання мати вдома собаку
Розвиток дії	Підвищення емоційності	Стислий опис подій	Відмова, альтернатива – робота в притулку для тварин
Кульмінація	Пік емоцій	Які емоції викликала історія?	Переживання за покинутих тварин
Розв'язка	Заспокоєння	Чому ця історія навчає?	Ми відповідаємо за тих, кого приручили

ЛАЙФХАК 8**Зверніть увагу! Важливі аспекти історії.**

ЛАЙФХАК 9

Допоможіть учню відредагувати історію, поясніть, як її треба представити.

Критерії оцінювання.

Розкриття теми, змістове наповнення.

Мовне оформлення історії.

Відповідність навчальному завданню.

Презентація історії.

Емоційна складова історії.

ЛАЙФХАК 10

І театр, і історія...

"Зміна позицій"
Розповідь історії від імені самого героя, його друга, стороннього глядача

Театр тіней або ляльковий театр

Інсценізація готової історії

Карты Проппа: ефективний інструмент для розвитку зв'язного мовлення і творчого мислення

Цікава методика для аналізу казок і створення тематичного сторітелінгу.

Вигадування історій – цікавий навчальний прийом. З його допомогою будь-який сухий зміст навчальної теорії можна подати у захопливому казковому форматі. В якості опорних підказок для створення сюжету можна використовувати спеціальні ілюстровані карти – **карти Проппа**.

Карты Проппа – це своєрідний конструктор казки, що складається з окремих карток, на яких схематично позначені події та епізоди пригод. З їхньою допомогою можна навчити дошкільнят і школярів аналізувати зміст будь-якого оповідання, переказувати сюжет і вигадувати власні історії.

Принцип карт Проппа

Вивчаючи фольклор, Володимир Яковлевич Пропп – всесвітньо відомий російський лінгвіст-казкар – помітив, що казки будь-якого народу світу мають схожу структуру. Зміст кожної з них можна передати за допомогою 5-8 ключових складових. Тому будь-яку казку можна розбити на окремі функції, а потім зібрати як конструктор. Наприклад, ось так:

На основі дослідження казок Володимир Пропп розробив 28 сюжетних карток, на кожній з яких схематично позначено зміст певної функції (наприклад, зачин у стилі «жили-були», особливі обставини, які створюють умови для розгортання сюжету, наприклад, «сонце зникло з небосхилу» та інше).

Кожна карта має універсальне схематичне позначення, сенс якого цілком зрозуміють навіть дошкільнята. Приклади сюжетних карт Проппа:

Значення Карт Проппа

Хоча цю методику створено ще на початку ХХ століття, вона залишається ефективним інструментом для розвитку зв'язного мовлення та креативного мислення і в наш час. Адже комбінуючи карти між собою, можна переказати зміст або вигадати будь-яку історію у жанрі казки.

Українськомовну версію карт Проппа, а також їхнє тлумачення можна завантажити у бібліотеці «Всеосвіти» <https://vseosvita.ua/library/ukrainskomovna-versia-kart-proppa-ta-ihne-tlumacenna-174572.html>

Як працювати з картами Проппа

1 етап: Познайомте учнів з казкою, як жанром літературного твору. Поясніть її загальну структуру, а також ключові відмінності від інших форм літературних творів.

2 етап: Супроводжуйте читання казки викладанням карт Проппа із зображенням відповідних подій.

3 етап: Запропонуйте школярам, прочитавши казку, обрати відповідні сюжетні карти і, спираючись на них, переказати її зміст.

4 етап: Створіть разом з учнями власний сюжет казки з використанням карт Проппа. Для цього необхідно обрати 5-8 карт, вигадати дійових осіб, обрати головного героя, його помічників і тих, хто буде йому шкодити, створюючи перепони на шляху до мети.

Ідеї використання карт Проппа

Що цікаво, карти Проппа є універсальним інструментом. Їх можна використовувати у роботі як з дошкільнятами, так і зі школярами старших класів. Вони стануть у пригоді як учителю початкових класів, так і учителю-предметнику та навіть психологу.

Пропонуємо такі ідеї використання карток:

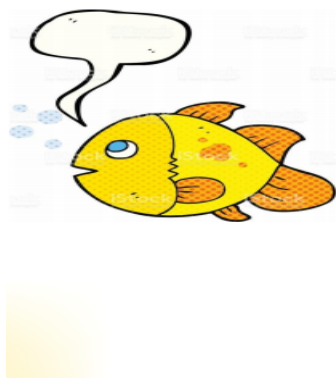
- **Вчителям початкових класів**

За допомогою опорних карток-схем навчить дітей ділити текст на частини, переказувати зміст оповідання і вигадувати власні казки з простим сюжетом, у тому числі тематичні.

Наприклад, на уроках математики, вивчаючи додавання і віднімання запропонуйте за допомогою карт Проппа створити історію про взаємини цифр (як вони сваряться і миряться, відповідно, з прикладами віднімання і додавання).

ЛАЙФХАК 12

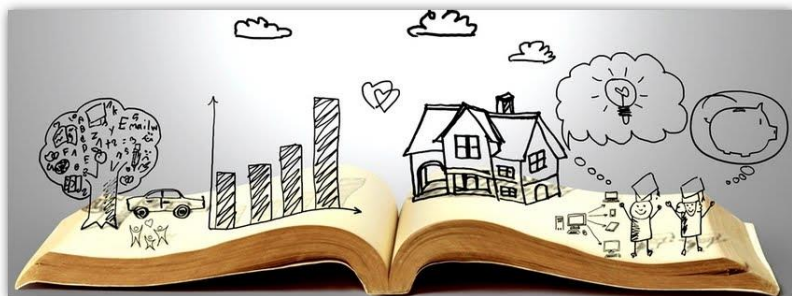
Узагальнення матеріалу через комікси

Варіанти завдань:

1. Прочитайте текст історії, виділіть ключові моменти. Створіть за ними комікс.
2. Відтворіть через малюнок один сюжетний елемент історії. Змініть сюжет і переробіть історію.
3. Доберіть з Інтернет-джерел зображення, проілюструйте готову історію. Викладіть свій варіант розвитку подій.
4. Створіть кросенс.

Також для створення історії можна скористатися картками ходилками-бродилками

**Прийоми роботи
з текстом готової
історії.**

- Пошук ключових епізодів.
- Коментоване читання.
- Коментар у соцмережу про основні факти історії.
- Реконструкція подій.
- Зміна сюжету.
- Індивідуально – авторська візія.
- Візуальний супровід історії з індивідуальними змінами.

3. Створення студентами власних історій за картками –ходилками.

4.Розробити фрагмент уроку з використанням стратегії критичного мислення «Сторітелінг».